

Abstraktionsteoretiske momenter i dialog med tidlig dansk modernisme

Inge Lise Mogensen, ph.d.-stipendiat

”Nogle gange er det muligt for kunsthistorien at beskrive en periode eller en kunstnergeneration som fuldstændigt optaget af et bestemt problem. Indledningen til det 15. århundrede var styret af en passion for at imitere natur [...]. I begyndelsen af det 20. århundrede var den dominerende tendens nærmest præcis det modsatte. Den billedlige besejring af den ydre synlige verden var nu fuldendt og gennem de forgangne 500 år forfinet utallige gange på forskellig måder. De mest eventyrlystne og originale kunstnere var blevet trætte af at male fakta. Styret af en fælles og stærk impuls forlod de imitationen af naturlig fremtoning.”

Sådan skrev MoMAs første direktør Alfred Barr (1902-1981) i 1936 i kataloget til sin udstilling ”Cubism and Abstract Art”, da han skulle begrunde det 20. århundredes nærmest simultant opståede kunstneriske abstraktionstendenser. Forklaringsmodellens kunstimmanente kedsomhed blev dog straks efter elegant angrebet af den marxistiske kunsthistoriker Meyer Schapiro (1904-1996) i essayet ”Nature of Abstract Art” (1937). Med afsæt fra udvalgte abstraktionsteoretiske momenter – fra Worringer over Greenberg til Alfred Barr og Meyer Schapiros italesættelser af relationen mellem abstraktion og figuration – vender jeg blikket mod dansk kunsthistorie. Her sætter jeg de udvalgte teorier i spørgende dialog med konkret værkempiri fra den tidlige danske modernisme. Jeg zoomer ind på værker fra Kunstnernes Efterårsudstilling 1918 (Lundstrøms pakkasseværker, Jais Nielsens *Afgang!* etc.), idet jeg ud fra denne empiri undersøger, hvordan relationen mellem abstraktion og figuration præger forståelsen af tidlig dansk modernisme.